

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
București, „Simplon”
„Pădurea” „Vulturul Negru”
Manuscrisurile nu se înapoiază.

FONDATOR: ȘTEFAN MĂRCUȘ.
Apare sub conducerea unui Comitet de Direcție.
Redactor responsabil: M. G. Samarineanu.

ABONAMENTE:
Pe o lună 25 Lei
Pe un an 300 Lei
În America 3 dolari

Străin în casă...

Un ovreu din Oradea-Mare, în urma unui incident provocat, a declarat în publicitate, că va cere sprijinul „Consulului englez”.

Dacă cazul, nu ar denota spiritul de dragoste pentru noi, al acelor, cari, străini de sufletul și aspirațiunile pe cari le avem, s'au îmbogățit și trăesc pe spinarea noastră, ne-am mai ocupa. Avem datoria să-l fixăm, pentruca să ne clarificăm asupra situației țării noastre în politica internațională, și pentruca să vedem ce datorie avem.

Creditul nostru extern moral și material depinde de demnitatea cu care ne putem impune credința pe care o profesăm. Pentru ca să avem o credință, trebuie să avem convingeri determinate de politica internă a neamului conducător în stat. Orice politică ar determina acțiunile partidelor politice din opoziție, astăzi aceea politică în țara noastră va fi îngăduită într'un program care în ideile sale nu așteaptă mântuirea dela țările străine, ci contribuie la consolidarea și regenerarea țării prin forțele interne autohtone ale ei.

Elementul ovreesc ca element destructiv, nu poate privi consolidarea noastră cu bucurie, de aceea regenerarea ei o așteaptă dela străini.

Pentru interesele lui străine „leul” este o valută bună, el nici nu așteaptă o altă baterie de inimă. Cultura este un smalt pe care-l potrivește când tradăfiriu, când cu tulpane, când adunând floricele din munții „valahi”.

Nimeni ca acest element asimilativ, care prin Monitorul Oficial își prăschimbă numele din „Pál” în „Bran” și din „Kohn” în „Ghinton”, nimeni nu doarme mai neted, mai liniștit că el în țara noastră.

Acțiunile pe la frontieră, ai senzația, de a-ți imagina că întreagă administrație sărăcăcioasă și înpeștriată nu are o altă menire, decât a munci zilnic în modeste, pentru apărarea intereselor străinilor, cari plătesc. Sunt hibrizi, cari ar dori să-și facă un titlu de recunoștință înaintea străinilor, în apărarea intereselor lor ridicole și încuibate în tremuriciul

lașilor, cari sunt conștienți de păcatele prin cari își chivernisesc averi. Sunt lingușitori cari prin „ei”, doresc a-și crea un piedestal de validizare, aceștia sunt slugile nemiloase a secăturilor de cari nu putem scăpa.

Și atunci străinul încurajat, văzând halul creat de noi în țara noastră, își face socoata rafinat, premeditat și deștept, și nici nu mai are considerații pentru aceea ce-i românesc. El trece peste noi, deadreptul la Londra . . . la consulul englez dela București. Cum o fi primit acolo, va afla de bine să răspundă d-l consul; dar noi aici îi răspundem și le răspundem conaționalilor săi: Caracterul românesc acela și sub orice po-triveală de forme de guvernământ. Viața își are în jurul său elemente cari nu pot fi ignorate. Nu ignorăm aceea ce este credincioș. Afară de aci, aceia cari cred că în casa noastră, trăesc ca cetățeni români sub protecție străină . . . !

Basarabia

E țara Basarabilor, cari, în orice caz și cu toată certitudinea, au fost Români. Țarii cu caftan roșu de la Moscova ar trebui să mai deschidă și câte o carte de povești a omenirii, dacă mintea lor sdruncinată le-a rămas închisă la dreptatea cea sfântă. Toată diplomația acestor ilene fericite ale d-rei Arbore și ale tovarășilor din presa românească, e rodul unui calcul semit. Acelaș calcul ce a lovit biserică lui Cristos din cea mai credincioasă țară; acelaș calcul ce vrea să distrugă cele mai sănătoase curente cari au garantat sănătatea omenirii, prin sănătatea fiecărui neam. Dacă Sfatul Țării era o alcătuire adhoc — tot atât de adhoc ca și cea din Moscova, să știe judele lumii că Moldovenii nu au fost adhoc. Să știe că ei sunt urmașii Basarabilor, cari au scăpat poporul pe care el azi îl sug, de multe ori de iataganul musulman. Și să mai știe țarii cu șuvițe la urechi, că Isus nu a murit nici pe cruce pe Golgota, dar nici în sufletul poporului rus. El va învia și toți cei ce cred în El se vor înfelege.

Impărăția lui Izrael, susținută chiar de D-ra Arbore, veșnic se va ridica pe căile sale curmezișe, pentru ca veșnic să fie strivită de puterea iubirii lui Isus. Iuda se va mai spânzura de multe ori, căci Isus va învia mereu.

Adevăratul popor rus, acela ce își va croi o nouă viață, în concertul lumii celei noi, se va ridica

pe un picior de vedere mai înalt decât meschina mașinărie a samsarilor internaționali. Revoluția adevărată, revoluția în contra tiraniei și pentru triumful dreptății, nu poate să nu se înalțe tot mai puternic și să scuture minciuna anarhică a judaismului internațional. Rusia cea nouă, cea primenită, botezată în apa curată a dreptății popoarelor, ce crește tot mai mult, această Rusie își va aduce aminte că lăcomia țarilor a rupt din trupul unui popor creștin o parte pe nedrept. Rusia scuturată de țarii negri, scuturată de țarii roșii, își va da mai limpede seama ce este Basarabia pentru noi și ce a fost pentru ea în trecut.

Rășcoalele celor din Moscova nu pot speria decât pe cei ce și-au pierdut credința în Cristos și în dreptatea și iubirea pentru care El a fost sacrificat de bunicii călăilor de azi. Norii de ură iudaică, lăsați peste cel mai mare imperiu al creștinilor, au început să se împrăștie. Basarabia s'a lipit atât de puternic de trupul său firesc, încât numai în planul de împărțire a lumii între semințiile lui Izrael, mai poate fi deslipită.

Basarabia este țara Basarabilor nu a țarilor cu caftan.

George Bota.

Citiți și răspândiți
Vestul României

Teroare evreiască în Oradea-Mare

Aici am ajuns 5 ani după unire, în țara noastră, noi românii din România Mare. Acest element străin de noi, de sufletul nostru, cutează să ne impună modul de a trăi.

Suntem convingeți că autoritățile noastre locale, în aprecierea justă a situației vor lua cunoștință, și vor de răspunsul cuvenit acelor, cari li vor cere și cari li merită. El nu poate fi decât mulțumitor pentru elementul românesc. Aci suntem și noi și ne alăturăm în luptă pe care o vom purta cu demnitate.

Inseilări

Eram în București, la unul dintre cele mai mari restaurante. Lume multă, îngrămădită la mesele dese, se înfruptă cu poftă din mâncări alese și își potolea setea cu via scump de buteie, într'un amestec amestec de voci, comenzi și sunete de farfurii și cuțite. După mâncare, fiecare își soarbe tacticos cafeaua și fumează pe îndeleie una, două sau mai multe țigări, ascultând cu satisfacție orchestra, care distrează minnat stomacurile sătule.

Ca de obicei, apare printre mese un vânzător de reviste, cu brațul plin de publicații din Capitală și provincie. Le-am răsfoit pe toate, ca să cumpăr o revistă de literatură. Era greu s'o găsească pe aceasta' căci maldărul era alcătuit, în cea mai mare parte, din reviste humoristice și pornografice. Și — curios — vânzătorul, mai întâiu pe acestea mi le-a înșiriat pe masă, recomandându-mi-le cu toată căldura sa, ca pe cele mai bune reviste pe cari toată lumea le cumpără, etc. Bine înțeles că naivul vânzător greșise adresa.

După ce a plecat dela masa mea, l-am urmărit cu atenție cum își continuă vânzarea în sală. Nimeni nu și-a oprit privirea pe o revistă serioasă de literatură. Cu alte cuvinte, pe publicul nostru nu-l interesează literatura adevărată, ci nimicurile.

Când vânzătorul trecu din nou pe lângă mine, ca să iasă din local. îl întrebai:

— Mai vânduși vre-una de-asta? (Era vorba de-o revistă literară din care cumpărasem și au un număr).

— Niciuma și nici n'o să le mai port degeaba în brațe. Nu fac nici doi bani, domnule!

Așa îmi răspunse vânzătorul, necăjit că-și rupe brațele cu așa marfă depreciață.

Iată starea deplorabilă a revistelor literare în fața publicului. Ele sunt condamnate să trăiască din sprijinul prea puținilor abonați, oameni al căror gust a rămas nepervertit. Și în loc să ne îngrijoreze această rătăcire primejdioasă a publicului cititor, căutând a o șterge cu orice mijloace, noi asistăm nepăsători la înmulțirea publicațiilor pornografice, care invennează sufletele oamenilor și mai cu seamă ale tineretului dornic de senzații. Pe alocuri s'au dat unele semnale de alarmă. Iar la inițiativa celor puțini trebuie să ne asociem cât mai mulți pentru distrugerea răului. Căci, printre alte cauze cari duc la decăderea sufletului omenesc, de bună seamă că cea mai primejdioasă e pornografia.

SINCERIUS.

Tratatul economic românno-austriac

Conferința se va începe în 27 Martie. Delegația va pleca Luni la Viena și Miercuri va fi prezentată cancelarului Seypel. Șeful delegației este d. Nistor, ministrul Bucovinei, iar secretarul general al ei este d. Eusebiu Popovici.

Crearea unui oraș pentru capitala României

Intr-o broșură de 16 pagini D-I Theodorescu tratează chestia deja dezbătută a creerii unui oraș nou pentru capitala României. Încă din 1919, pe când d-l Ionel Brătianu era în trecere prin Brașov, la banchet, se ridicase chestia mutării capitalei mai în centrul României. Se aduceau argumente pro și contra. Brașovenii doreau ca Brașovul să devie capitala țării. Pozițiile pitorești ale munților, întinsa câmpie a țării Bârsei care se deschide chiar dela poalele acestui oraș păreau tentațiuni promițătoare. O singură lacună: Apa. Valea cu apele murdare care străbate acest oraș, are un volum atât de redus încât abia își pot spăla Scheienii albiturile. Cu ce să alimenteze o capitală. Se discuta captarea Timișului. Și acesta este insuficient. În fața acestei piedeci care într'adevăr este mare, discuția cu Brașovul a rămas.

După aceea am aflat că un consorțiu american a propus guvernului de pe atunci un proiect pentru crearea unui oraș nou. Era vorba de un oraș zgârie nori, construibil în 20 ani. Consorțiul aducea un capital de câteva miliarde dolari. În schimbul construirii cereau ca ei să-l comercializeze timp de 90 ani. Nici planul acesta nu a fost acceptat.

S'a lăsat baltă câțiva ani această chestie, până acum câțiva timp, când presa a început din nou să o scormone. Dacă n'am urmărit ultimele discuții din presă am cetit cu interes cele câteva pagini cari formează broșura d-lui N. Theodorescu. Intitulată: „Crearea unui Oraș pentru capitala României.” Sunt lucruri interesante în ea.

Bucureștii așa cum se prezintă astăzi, cu străzile întortochiate și murdare, fără parcuri, cu clădiri pipericite, rău iluminat și movilos, fără apă, îți face impresia nu a unei Capitale ci a unui oraș cu totul oriental.

Crearea unui oraș pentru capitala unei țări mari și bogate, ca România, ar trebui să fie o țintă pentru conducătorii noștri. Aceasta o prețind atât cele mai elementare cerințe cât și demnitatea națională.

După proiectul d-lui N. Theodorescu construirea unui oraș nou ar necesita o expropriere de 10.000 Ha., 5006,5 Ha. pentru oraș și restul pentru compensarea celor expropriate. Cheltuielile prime, pentru clădirile publice, canalizare, pavaj, aducerea apei, gazului metan, construirea unei gări mari, clădiri pentru funcționari, asfaltarea străzilor, etc. ar fi 8.400.000.000 lei. **Misa.**

Vieța culturală românească din Oradea-Mare

Conferința d-lui Onisifor Ghibu, profesor universitar, despre „Cum s'a făcut unirea Basarabiei”

În timp ce în restul teritoriilor românești gândul unirii devine ceva organic, în Basarabia se perduse orice speranță. Și totuși s'a întâmplat minunea dumnezească. Conferențiarul — care cunoaște de visu faptele și care a jucat un rol însemnat în acest act — cu un bogat material documentar ne arată cum s'a făcut această minune. Moldovanul din Basarabia cel mai credincios soldat al țării și care nu vedea decât idealul lui Petru cel Mare, nu a avut nemulțumiri politice, a fost ultimul revoluționar. Intelectualii rusificați, iar norodul fără conștiință de neamul său, cu un cuvânt un mediu defavorabil unirii. Prima adunare a intelectualelor români — zece la număr — nu a discutat decât de chestiuni culturale nevinovate. În timp ce Rusia era brăzdată de cele mai revoluționare idei. Atunci s'a întâmplat minunea divină — intervenția geniului românesc. Isvorul românismului a pornit dela românii ardeleni, bucovineni, regișeni, cari au inițiat și pe basarabeni în lupte de trezire națională. Halipa, Goga, Stroescu, studenții, preoții, soldații, tot ce e românesc începe să se organizeze cu o iuțeală neînchipuită și isvorul devine torent. Dl Halipa cu discursul lui Bărnăuș — cea mai românească muzică — câștigă pe cei 20.000 soldați dela Odessa. *Murașa* arată că prea am fost ruși, e timpul să fim și români; cohortele românești se mișcau, curentul naționalist înecă bolșevismul în Basarabia. Se mai adaugă apoi mișcarea culturală românească pornită de ardeleni. Alfabetul rusesc e înlocuit cu cel latinesc; învățătorii strâng rândurile, jașul trimite cărți, se tipăresc în tipografia românească 100.000 de abecedare; Nistor și Bănescu predau în românește la Universitatea din Odesa. Inuleț și Erchan, trimișii bolșevicilor, își uită de solia lor și sunt cucerți de marele curent românesc. Răsare *problema autonomiei*, apoi *republica independentă*. Toată această mișcare se face cu ajutorul direct și indirect al tuturor Românilor refugiați în Basarabia. Apar gazetele *Ardealul* la Chiew și *România-Mare* la Chișineu. Această presă românească popularizează școala și *ideea naționalismului integral*.

Numai situația precară a bieteii României mai întârziea unirea. Genera-

lul Broșteanu, chemat, într-o oaste românească în Chișineu în delirul de nedescris al tuturor. Terenul era mai mult decât pregătit. Se ridică apoi tot mai mult ideea că o republică moldovenească nu poate exista singură și că singura posibilitate de unire, era cu România soră.

La 27 Martie 1918, în baza principiului de autodeterminare, Basarabia de bună voie se alătură de sora ei mai mare.

D-l Stere nu se poate lăuda dar cu unirea, căci el a găsit totul gata, după o muncă febrilă a geniului românesc. Poate am fi fost nenorociți dacă d-l Stere ar fi fost în Basarabia și nu ar fi rămas cu nemții în București. El ar fi determinat în Basarabia curentul socialismului roșu, care este în sufletul său. Chiar lui nu-i venea a crede minunea înfăptuită prin schimbarea Basarabiei. Stere a forțat uși deschise; mai mari servicii a făcut prin lipsa sa.

Altfel am obținut minimul de revindicare, căci Români au rămas destui peste Nistru. Cei ce au de tratat cu bolșevicii vor ști să ceară și pentru aceștia drept la viață.

Deci unirea s'a făcut nu prin politică ci prin cultură și tot prin cultură poate fi consolidată.

Conferința d-lui Ghibu ar trebui publicată cuvânt cu cuvânt azi când atâția mișei și toleranți caută să se pună de-a curmezișul marilor noastre interese. Publicul numeros și select a răsplătit cu prisos pe valorosul conferențiar. **Bot.**

Concertul și balul studenților a fost la înălțime și ne-a dovedit necesitatea acestor fel de manifestațiuni ale tinerimei.

Corul studenților, sub bagheta maestrului G. Strat și sub farmecul melodiilor lui Vidu și Porumbescu, a fost cât se poate de bine. Farmecul a ajuns la desăvârșire când vocea caldă a d-nei Nestorescu-Vancea și a d-lui Ionel Crișan, a început să umple sala cu valurile sublimale ale celei mai alese muzici. Ar putea veni mai des și mai mulți aici unde streinii ne copleşesc cu mediocritățile lor.

D. Iosif Silaghi, profesor la liceu, ne-a purtat printr-o frumoasă conferință, însoțită de proiecțiuni, prin cele mai încântătoare priveliști ale munților noștri de aur. Publicul a urmărit cu interes valoroasa conferință a d-lui Silaghi.

D. profesor Eugen Hâncu a vorbit despre „valoarea educativă a muzicii” în fața unui numeros și ales public. După ce combate părerea eronată că muzica ar fi o dex-

teritate și ne arată că ea este expresia vie a sufletului; după ce ne face filosofia ei, conferențiarul, cu dovezi culese chiar din jurul nostru, dovedește valoarea educativă a muzicii: înalță, regenerează chiar fizicește, mângăie.

Trece apoi în revistă doina, muzica bisericească, etc.

Arată rolul ei pentru un popor și ce s'a întâmplat acolo unde ea a tăcut: un semn al decadenței.

O conferință plină de interes și rostită cu multă convingere.

Figuri bihorene

Petre Paptămaș

În dimineața zilei de 13 Martie, după lungi și grele suferinți, a reposat în spitalul județean, Petre Paptămaș, cunoscutul poet popular din comuna Cefa. A fost un vechiu și insuficient luptător al ideii naționale. Figura lui bizară a putut fi văzută în tot locul, unde a fost nevoie de a lupta și a suferit mult pentru idealul Sfânt. Pentru poeziile sale populare nu odată a avut neplăceri cu jandarmii cu pene de cocoș ai stăpânirii vechi. A luat parte la luptele electorale dela Ugra și Beiuș încă în anul 1906, luptând pentru candidații partidului național Dr Lascu și Dr Lucaciu, până ce a fost escortat de acolo între baionetele jandarmilor. Ființa lui a fost o manifestare streină a psihicului românesc, având la început meseria de pantofar, care meserie și-a neglijat-o în urmă pentru ideile, care-l copleşeau.

L-a entuziasmat numai ideea și nici odată nu a sacrificat-o pentru interese materiale.

A murit sărac, dar fericit, căci visul său cântat de atâtea ori în poeziile sale: unirea neamului, s-a realizat. La înmormântarea au luat parte frunțașii comunei Cefa. D-l Dr. R. Costea a ținut un frumos necrolog. Pe patul de moarte l-a îngrijit numai fiul său Sablin care este elev la liceul din Beiuș și care acum a rămas fără nici un sprijin, fără tată, fără mamă și fără nici un ban, atât de necesar pentru a-și putea continua studiile. Are abia 14 ani și scrie deja poezii frumoase... Dacă ar putea face studiile necesare, cine știe, ce ar putea să se aleagă din dânsul.

„Vestul României” cu ziua de azi deschide o colecție pentru Sablin Paptămaș. Cine dorește să-i dea o mână de ajutor, să trimită cât poate pe adresa red cției noastre.

Lista de subscripție: Dr Romulus Costea 1000 lei (din cari 600 s'au cheltuit cu înmormântarea), Comuna Cefa 1000 lei. Total 1,400

Un manual didactic

(Urmare).

Lecția IX. Locuitorii comunei. Limba și confesiunea lor.

Trebuie să se zică Religia. Nu e același lucru religie și confesiune. Pentru apărarea limbii materne, autorii recurg la următorul pasagiu: „*Limba maternă ne este tocmai așa de scumpă ca vlața, deci trebuie să o păzim și apărăm neștrămutată. Căci cine se leapădă de limba sa maternă, este mai păcătos decât ucigașul.*”

Ce concluzia ridicolă! Ce rost au asemenea aprecieri într-o carte de geografie?

Lecția X. Ocupația locuitorilor.

„Meseriași, industriași” sunt **oamenii care pregătesc lucrurile necesare omului.**

Mal departe: **Oamenii cari lucrează numai cu mintea pentru luminarea și sfătuiră altora se numesc dirigători, funcționari.**

Oare toți funcționarii lucrează după

cum se spune pentru luminarea și sfătuiră altora? Șeful de gară de pildă, copist cei dela administrația financiară? Se mai știe că avocatul și alți profesioniști liberi nu sunt funcționari.

Lecția XI. Mijloace de comunicație.

Pentru autori e tot una mijloc de comunicație cu căl de comunicație. Mai înainte au spus copiilor că drum sau stradă elocul gol dintre șirurile de case, iar acum lămurește altfel: „*Oamenii, ca să poată merge dela un loc la altul și-au făcut locuri acomodate*”

Inrudirea calitativă cu opera D-lui Dejeu, ne oferă următoarea explicație în materia de cale ferată: „*Sunt unele drumuri, făcute din fier, pe cari umblă trăsuri de fier trase de mașină mare cu aburi. Acestea se numesc drumuri de fier iar, trăsurile cari umblă pe el se numesc trenuri.*”

Lecția XII. Orizontul.

Abla după douăsprezece lecțiuni se învață orientarea. S'a făcut chiar planul satului fără orientare. Aici li-se spune copiilor: **Aceasta de fapt însă nu e așa, pentru că puterea văzului**

nu se extind mai departe și de aceea ni-se pare nouă că cerul atinge pământul. Mai lipsește doar denumirea de „*Iluzie optică*”.

Punctele cardinale sunt date sub denumirea: „*părțile*” (regiunile) principale ale lumii”. Mai auzim tot aici de „*regiunile Secundare ale lumii*”.

Lecția XIII. Plasă (cerc).

Se folosește denumirile: Sud, Vest, Ost, Nord fără să fie spus până acum ce sunt.

Lecția XIV. Relief.

Tocmai ce însemnează relief nu se spune. Munții sunt „*ridicături de tot mari*”. Peșterile sunt „*gropi*” pe care le vedem în munți. Metalele se scot „*prin mine*” în loc să se spună că metalele se scot din mine.

Lecția XV. Ape.

Malurile apelor curgătoare „*se socotește dacă ne întorcem cu fața în spre curgerea apelor*” Dar cum?

Apa din baltă se evaporază, iar nu „*evaporează*”. Cea mai mare apă stătătoare e oceanul nu marea.

Lecția XVI. Insulă, peninsula.

Insula nu e înconjurată de „*toate părțile*” cu apă ci de jur împrejur.

Despre Istm auzim după golf și după „*cap*” care este un „*coif de pământ uscat*”.

Lecția XVII. Harta.

Aici vedem că hotar mai este și un semn. Hartă este: „*relieful, icoana sau desenul unui teritor*”. După această definiție urmează semnele ce „*obvin*” într-o hartă.

La „*semnele suprafeței pământului*” găsim semnele pentru biserică și ruină la un loc cu grădinele, viile, câmpiile, etc. Auzim apa de culoare „*brunetă*” deschisă sau închisă.

Lecția XVIII. Județul (comitatul).

Pentru ce se mai spune comitat? Ce poate să însemneze pentru mintea copiilor cari abia știu să citească ceva că „*Județul are un teritor*” de „*cca*” 700 km. □?

(Va urma).

Th. Ștefănescu
profesor.

Acțiunea Românească secția Oradea-Mare

D. Șt. Mărcuș a fost numit ca delegat al comitetului central al Acțiunii Românești și e însărcinat cu organizarea secțiunii din localitate.

Până acum s'au înscris ca membri în această mișcare d-nii: Gh. Bota, Gh. Paçală, farmacist; dr Ghidioșean, medic, dr Galdău, medic, dr Șt. Munteanu, asesor consistorial, dr Simion Gocan, inspector-șef al învățământului, dr Ion Matei, medic, dr. Hărăguș, notar public, dr Mocanu, adv. stag., E. Stan, N. Moga, secretar, prof. Sofronie, Revizor Iosif Tripou, M. G. Samarițeanu publicist, George A. Petre publicist, dr Romul Pop, avocat, Bulbuca, meseriaș, I. Fildan, notar orașenesc, profesor Fodor, dr Prodan, juriscult al orașului, N. Ierican, secretar consistorial, dr. Sabău Corneliu, profesor, Aug. Cosma, prof., Neș, medic, dr. Popa Mihai, șeful Antistiei, Ing. Govra, Jurca și Ilie, secretari ai ptefecturei, Faur, funcționar de bancă, dr Nemeș, medic, dr Costa Romul, medic, dr Costa Ion, avocat stag., dr Mărcuș Petre, adv. stag., dr Ilieș, medic, Marta Ioachim, funcționar de bancă, dr Surducă, adv. stag., Picu Băncilă, avocat, dr. V. Maior, medic-șef orașenesc, d-na dr Nemeș, dr Gh. Popovici, avocat stag., D-na Văleanu, profesoară, d-na Ștefănescu Toma, D-l N. Bosie, V. Dragomir, dir. școlii de arte și meserii, T. Moga etc. Studenții Ion Nagy, Moldovan și încă vr'o 20.

Marți seara, la ora 8^{1/2}, va avea loc o constatare în chioșcul din fața prefecturii. Toți membrii sunt rugați pe această cale să ia parte la această constatare în care se va fixa planul de acțiune.

Știri mărunte

— Regele României a fost decorat de Suveranul Italiei cu marea cruce a ordinului Malta.

— Guvernul a trimis la Cluj pe d. general Ștefănescu pentru anchetarea conflictului dintre poliție și studenție. În această acțiune d. general va fi ajutat de către șefii autorităților civile și militare din localitate.

— Mussolini a convocat tehnicienii orașului Fiume, pe miniștrii de finanțe, economiei naționale, lucrări publice și comunicațiuni, ca împreună să discute măsurile necesare pentru refacerea economică a orașului.

— Comisiunea reparațiilor s'a ocupat cu repartizarea anumitor datorii ale vechii monarhii austro-ungare, între statele succesoriale.

— Din Tokio se anunță că insula Sakalin a fost bătută de un violent cutremur de pământ. Sunt foarte multe jertfe omenești.

— Călătorii cari vor pleca din Londra în Scoția, vor avea și un vagon amenajat pentru reprezentanții cinematografice.

— S'au descoperit noi regiuni diamantifere lângă localitatea Stompies în Africa de Sud.

— Se anunță din Riga că sovietele au decis să stabilească o regiune israelită autonomă în Crimeea și în vecinătatea Odesei.

— Luna viitoare vor pleca în Persia 3000 germani și germane pentru a se stabili acolo într'o regiune puțin populată. Guvernul persan a oferit germanilor pământ și diferite ajutoare pentru a coloniza regiunea cam pustie.

— O parte din presa din Belgrad agită opinia publică sârbă, contra României pe chestia delimitării frontierei.

— Camera franceză a adoptat legea fixând numărul deputaților la 584. Se știe că Senatul a fixat acest număr înainte la 583.

— În palatul Camerei de Comerț din București s'a intrunit marele colegiu ortodox pentru alegerea episcopului dela Huși. A fost ales episcopul Iacob Bărlădeanu cu 201 voturi. Opoziția s'a abținut.

— Contrariu afirmării ziarelor oficiale grecești, cele oficiale asigură că partidul metaxist a respins propunerea guvernului de a interveni pe lângă regele George ca să abdice.

— O telegramă din Constantinopol anunță că guvernul turcesc a desființat patriarhatul grecesc și rabinatul evreesc de pe teritoriul său.

*Expoziția fabricii de ghete „Carmen”

Incepând cu ziua de 22 Martie c. s'a deschis în prăvăliea fostă „Derby” din Bul. Regele Ferdinand No. 2 o expoziție de ghete a fabricii „Carmen”. E frumoasă inițiativa aceasta ca o fabrică să-și expue publicului produsele unei munci rodice și sârguicioase.

Scritind aceste rânduri, nu dorim să facem o reclamă a acestei fabrici, ci vrom să relevăm munca meritoasă în aceste vremi de criză financiară, a unei instituții care, căutând să alătore meșteșugul artistic folosului, dă produse care merită toată atenția publicului.

„Carmen” cu un gust deosebit a ridicat la un nivel frumos fabricarea încălțămintei. Am avut ocazia să vizităm fabrica din Str. Alexandri No. 42 și putem afirma că produsele ei ne-au surprins. Ghetele și pantofii fabricați de „Carmen” pot sta alături cu cele mai fine fabricate similari din Paris și Londra.

Cetățenii cari își vor opri privilegiile, începând cu ziua de azi, la vitrina, prăvăliei „Derby” unde este deschisă expoziția de ghete a fabricii „Carmen” pot fi siguri că vor cumpăra. Căci produsele fiind la fel ca și cele din străinătate nu vor avea nevoie nici de pasaport și nici de viză. Pe lângă produsele indigene vor găsi și cele mai luxoase specialități parizlene.

Convocare

„Victoria” Fabrică de Pansamente Vata și Gumă S. A. prin prezenta cu onoare invită pe Acționarii ei să se prezinte la adunare generală ordinară, care se va deschide Duminică 30 Martie la orele 10 dimineața în localul ei.

Ordine de zi:

1. Raportul Consiliului de Administrație despre gestiunea anului 1923.
2. Raportul Comitetului de Censori despre examinarea comptului anual, a bilanțului și a propunerilor relativ la distribuirea profitului net. Stabilirea bilanțului și distribuirea profitului net.
3. Eventuale propuneri.

Consiliul de Administrație.

Meghívó

A „Victoria” Vatta-, Kötzer- és Gummárugyár R. T. 1924. évi március hó 30-án, vasárnap d. e. 10 órákor, saját helyiségében rendes közgyűlést tart, melyre a t. részvényeseket ezennel meghívja.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése az elmúlt 1923. évi üzletév eredményéről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1923. évi zárszámadások megvizsgálásáról, a mérleg megállapítása, valamint a nyereség felosztása iránti határozathozatal és a felmentvény megadása.
3. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság.

Bilanț—Márleg. Active—Vagyó: Cassa in numerar—Pénzkeszlet: 24.291'61. Debitor—Adósok: 1.406.998'09. Marfa—Árukészlet: 2.177.475'25. Mobiliar și mașini—Gép és berendezés: 318.000 Total—Összesen: 3.926.764'95. Pasive—Teher. Capitalul societar—Részvénytőke: 2.000.000. Fondul de rezervă—Tartalékalap: 45.000. Creditori—Hitelezők: 1.363.167'88. Dobânzi și dividende transitoare—Átmeneti tételek: 334.128'79. Profit transport—Nyereség áthozat: 65.167'15. Profit net din 1923—Nyereség 1923 évi 119.301'13. Total—Összesen: 3.926.764'95.

Profit și pierdere—Nyereség és veszteség. Perdere—Veszteség: Cheltuelle generale—Általános költség: 862.866'76. Dare—Adó: 100.000. Salari p. funcționari—Tisztifizetés: 396.450. Salari p. lucrători—Munkabérek: 308.481'20. Tinere de grajd—Istállótartás: 66.439'25. Chirie—Házbér: 54.759'64. Prov. lui Dir. și Censori—Igazg. és Felügy. biz. jut.: 21.000. Dobânzi—Kamat: 399.961'26. Pentru rezervă—Tartalékolás: 20.000. Amortizația din Mobiliar—Berendezés értékcsökkenésére: 55.000. Profit net—Nyereség: 119.301'13. Total—Összesen: 2.404.259'24. Profit—Nyereség: 2.404.259'24. Total—Összesen: 2.404.259'24.

INFORMAȚIUNI

A. S. R. Principele Carol, va sosi în Satu-Mare pentru a asista la depunerea jurământului recruților din regiment vânătorilor de munte. De la Satu-Mare A. S. Regele va merge la Sighet, apoi la Dej și Bistrița unde deasemenea va lua parte la solemnitatea depunerii jurământului.

Ministerul Instrucțiunii a dat un ordin circular inspectoratelor și revizoratelor din teritoriile alipite, prin care școalele minoritare — spre a putea funcționa — trebuie să aibă cel puțin 50 de elevi înscriși. Acest ordin se motivează prin faptul că s'ar fi constatat abuzuri în Ardeal unde s'a găsit funcționând o școală cu doi institutori (plățiți de stat) și care nu avea decât doi elevi, câte unul într'o clasă.

Joi noapte la orele 2^{1/2} necunoscuți au spart geamurile la locuința primrabinerului ovreiu neolog Kecskeméti. Unele din pietre ridicate din pavajul străzii, au pătruns în casă, deteriorând unele mobile. S'a prezentat la fața locului d-l comisar Ținca și agentul Borodi. Până acuma nu s'a descoperit cine au fost aceia cari au spart. D-l Prefect de poliție Catana Aurel a declarat din nou că este hotărât să menție ordinea prin ori și ce măsuri.

Românii și limba maghiară. Aflăm că doi fruntași români din vechiul regat, fiind numiți ca membri în consiliile de administrație ale unor bănci jidano-maghiare, unul a declarat că regretă că anul acesta răspunde în limba nemțească, necunoscând încă pe cea maghiară; „promite însă că la anul le va vorbi în ungurește. Celalt, un demnitar înalt, neposedând bine limba lui Arpad, adresează membrilor consiliului băncii o scrisoare în ungurește, — într'un stil stălcit, dar în ungurește — prin care mulțumește pentru distinsa onoare(?) care i-se face! Fără comentarii.

O protestare sovietică (Cicerin către d-l R. Poincaré) din Moscova se anunță că Cicerin a trimis d-lui Poincaré o telegramă de protestare contra sprijinului acordat de Parlamentul francez la jefuirea Rusiei de provincia Basarabiei. Telegrama arată că dacă Franța se va solidariza la violarea drepturilor populației basarabene, guvernul sovietic o va ține respunzătoare de toate pagubele cari ar deriva din această alipire.

Suntem informați că sectarii duc o propagandă clandestină anti-națională în satele din județul Bihor. Încât aceștia nu au nici steaguri naționale, și nu țin serbătorile naționale, formează o primejdie pentru care atragem atențiunea autorităților noastre. Predicatorii lor umblă din sat în sat, cântând din instrumente muzicale, ori sub altă mască. Avem legea de vagabondaj, în afară de alte măsuri, pe cari ar trebui să le luăm. Libertatea religioasă prin aceasta nu va fi atinsă întru nimic.

Neregulile dela primăria Ag-hires (Cojocna) Domnul prefect Mureșanu aflându-se în inspecție la Ag-hires, județul Cojocna, a suspendat pentru abuzuri grave pe notarul Zeiger care exploata fondurile primăriei pe subnotarul Adolf Blau care a fost descoperit că acorda, fără autorizație, acte de căsătorie sătenilor și făcea trafic de influență și pe secretarul primăriei Rosenzweiger pentru faptul că s'a făcut vinovat de luare de taxe nepermise și că nu respecta repauzul duminical, fiind Sâmbăta sârbătoare.

— Buletinul medicului Curții japoneze, anunță agravarea sănătății împăratului. Facultățile sale mintale slăbesc treptat; sunt puține speranțe de scăpare.

Tratatul romano-maghiar. Până acum s'a lămurit partea tehnică a lichidării sindicatelor pentru canalizări și irigațiuni de la frontiera româno-maghiară; a mai rămas în discuție latura financiară. Convenția referitoare la chestia depozitelor (caselor de păstrare dela poștă), este redactată și urmează a fi parafată. Nu mai sunt dificultăți în ceea ce privește creanțele ipotecare și datoriiile. Eri a fost parafată convenția asigurărilor particular.

Preotul de la Halmeu a fost arestat. „Satu-Mare” scrie: Preotul reformat din Halmeu încetând din viață și pentru ca Ungurii să nu rămână fără preot, s'au adresat preotului Demiano Ștefan de fel din Budafoc (Ungaria) care intrând în țară cu pașaport românesc s'a dus la Satu-Mare și de acolo a venit la Halmeu. Aci a adunat pe credincioși bisericii reformate unde le-a ținut predici contra statului român, îndemnând pe Unguri să aibă răbdare cum și Cristos a răbdat căci nu va trece mult și pajura St. Ștefan va flutura din nou pe edificiile din Halmeu. Jandarmii din localitate l-au arestat și cu actele dresate l'au înaintat Parchetului din Satu-Mare.

STILO

BREMISOREANA

Intrebunțati numai

care este cea mai bună!

Consiliul economic a admis în ultima sa sedință libertatea exportului pentru mai multe articole printre cari sunt conservele de pește și butoaiele de bere. Apoi a mai admis în principiu construirea unei linii ferate electrice între București-Ploiești, rămânând ca societatea să ia ființă în baza principiilor cuprinse în proiectul pentru comercializarea întreprinderilor de stat, care va fi votat în cel mai scurt timp de către Corpurile legiuitoare.

Guvernul chinez a ordonat reprezentantului sovietic să părăsească China, în urma notei incorecte, care echivalează cu un ultimatum, pe care reprezentatul sovietic a remis-o ministrului de externe chinez, cerând recunoașterea Rusiei sovietice în termen de trei zile. Raporturile sunt considerate ca foarte încordate.

Moșii la graniță. Cererile moșilor de a fi colonizați pe frontiera de vest a țării în ținuturile Timiș-Torontalului, Aradului și Satu-Mare sporesc mereu. Până în prezent peste o mie de capi de familii de moși au cerut să fie colonizați în aceste regiuni de graniță. La 218 familii li s'a și dat pământul necesar în apropiere de Satu-Mare, unde vor înființa comuna nouă românească Urmașii lui Horia.

Consiliul școlar al școlii de Arte și Meserii: Duminică în 16 Martie, s'a constituit consiliul școlar al școlii de Arte și Meserii din următorii: P. S. S. Roman Ciorogariu ca președinte, col. Negulescu Anastase, deputat, Demetriu Mangra, Iosif Kőszegyi, Romulus Barbu, Aug. Vlad, G. Bota, Silvia Fillp, Vasile Dragomir (secretar), Victor Olteanu, Gustav Szontag, Ion Kanpiel profesori. Sperăm că acest consiliu se va pune pe lucru și va da acestei instituțiuni un local ca lumea nu fundătura aceea în care se găsește azi.

Concerte. Dr. Bela Bartok, muzicant cunoscut va da astă seară un concert în orașul nostru. Dr. Bartok a colecționat mai multe dolie și cântece naționale românești pe care le-a editat Academia română. Indemnăm publicul românesc să participe la acest concert care suntem siguri că va fi la înălțime.

Conferințe. Miercuri seara la 8^{1/2} d-l profesor Gh. Sofronie va vorbi în sala festivă a primăriei despre: **Personalitatea lui Mihai Viteazul după aperele contemporanilor și ale posterității.** Acesta conferință face parte din ciclul conferințelor „Asociația profesorilor secundari.”

Laboratorul medical Dr. Suroiu, Str. Rimanóczy Nr. 2. Telefon Nr. 7-21., execută tot felul de analize de sânge, stomac, urină, spută etc.

Zilele acestea s'a prezentat d-lui St. Mărcuș, inspectorul Artelor, d. Lényyel, președintele sindicatului artiștilor maghiari din Ardeal, luând legătura în chestiuni artistice.

Reprezentatii românești în Oradea-Mare. În orașul nostru vor veni următoarele trupe: Trupa Teatrului Național din București sub conducerea d-lui Bulfinski cu trei reprezentanți (*Tartuffe, Cain și O căsnicie* în zilele de 29, 30 Martie și 4 Aprilie. Trupa Marloa a Voiculescu cu *Capcana și Vijela* în zilele de 1 și 2 Aprilie și Trupa T. Bulandra în zilele de 8, 9 și 14 Aprilie.

Leul a costat la Paris pe ziua de 22 Martie 12.45 iar la Zürich 305.

Convocare.

D-nii acționari ai Societății Banca de Credit din Oradea-Mare S. A. sunt convocați în cea de a XXI-a Adunare Generală ordinară anuală care va avea loc în 27 Martie a. c. ora 5 p. m. în localul Societății.

Ordinea de zi:

1. Hotărârea asupra dării de seamă a consiliului de Administrație și a cenzorilor referitoare la activitatea finală și la bilanș pe exercițiul 1923 precum și luarea măsurilor pentru întreprinderea beneficiului net și stabilirea dividendelor.
2. Descărcarea direcțiunii și a cenzorilor.
3. Completarea Consiliului administrației.
4. Alegerea cenzorilor.
5. Alegerea consilierilor pentru consiliul de administrație.
6. Modificarea statutelor.
7. Eventuale propuneri.

Se atrage atențiunea acționarilor la paragraful No. 38 din statutele Institutului.

Toți acționarii care doresc ca să ia parte la adunare generală sunt obligați ca înainte de adunare cel puțin cu o zi, să depună acțiunile la casieria Institutului nostru.

Reversul despre acțiunile depuse, va servi ca bilet de intrare. Tot aceleași dispozițiuni vor urma și cei cu plenipotență.

Consiliul de Administrație.

Publicațiune.

În ziua de 7 Aprilie 1924 Regt. 86 Inf. va vinde în oborul de vite a orașului Oradea-Mare la ora 10 la licitație publică, un cal.

Comandntul Regt. 86 Inf. **Colonel Petrovidu.**

AVIZ

Toți depozitarii de ziare cari doresc să desfacă și ziarul nostru, să se adreseze direct Administrației ziarului la Oradea-Mare, Str. Fr. Deák No. 2.

În caz de deces, în președintele d-tale interese, vizitează antrepriza cristină de pompe funebre „Pianeta”

CAROL GERMAN SUCCESOR

care aranjează cele mai frumoase și mai ieftine înmormântări în deosebi să se observe că antrepriza aceasta se află în pășagiul „Vulturul”, Piața Unirii. 1-20

Oradea-Mare Cu stimă
Ioan Tarsoly,
succesorul lui Carol German

**CADOURI
D
O
U
R
I**

juvaere, obiecte prețioase cu prețurile celea mai convenabile, la magazinul de

Bijuterii BODIS
Bul. Regele Ferdinand No. 2.

AVIZ

Tot felul de recvizite Cercetășești se pot procura ori când dela magazinul

IULIU GERGELY
CROITOR ȘI CEAPRAZAR
STRADA REGELE FERDINAND 55

Cu prețurile de mai jos:

Cămăși de cercetați No. 32-35 și 38-40 cu . . . Lei 190-210

Pantaloni de cercetați mici și mari Lei 180-210

Pălărie de cercetați Lei 200

Cravate Lei 45

Baston Lei 40

Afară de articolele de mai sus se găseșc ciorap, centurii etc. cu prețul convenabile.

PROBAȚI ȘI NU VEȚI REGRETA dacă vă veți face îmbrăcămintea la CROITORIA BĂRBĂTEASCĂ

DAVID ȘI KOHN
din Str. Alexandri No. 4.

unde se execută confecționarea hainelor conform modei celei mai nouă.

Prețuri tarifale:

Costum sacou 800 Lei

Pardesiu Raglan Ulster 700 Lei

Palton de iarnă neted . . . 800 Lei

Palton „Hamilton” 900 Lei

„Lord”

Haine de seara executate frumos cu prețurile cele mai convenabile

Nouăți cari până acuma n'au mai fost.

Aprovizionatți Vă cu Cărți, Reviste, Ziare, Jurnale de modă dela biroul de ziare „SIMPLON”

Oradea-Mare
Pasagiul „Vulturul Negru”

Concurs.

În conformitate cu dispozițiunile, art. 78 al regulamentului pentru aplicarea legii Statutului funcționarilor publici se publică concurs pentru ocuparea unui post de contabil la județul Bihor devenit vacant prin demisiune.

Acest post este sistemizat în cl. IX. gr. I. de salarizare, cu salar plus sporurile (indemnizație) lunare total de Lei 2160

Cererile se vor dresa către Min. de Interne și în termen de 15 zile dela apariția prezentului concurs în Monitorul Oficial se vor înainta Subprefecturii jud. Bihor dinpreună cu actele de serviciu al celor cari sunt în funcțiune publică și cu actele de pregătire școlară ale celor cari nu ocupă funcțiune publică.

Oradea-Mare, la 18 Martie 1924.

Tempelean, subprefect.

AVIZ

Se află în depozit la Librăria Românească din Oradea-Mare (Parcul Traian 6), tablourile originale și reproduceri artistice semnate în original de cel mai celebrul artiști cu prețul dela 30—1500 Lei. Se primesc toate manualele introduse la liceele, școlile normale — secundare, primare, școli speciale de comerț, școli de artă și meserii precum tot angajamentul de Papetărie și editura cea mai nouă din toate cărțile literare.

ULTIMA ORA

Spre aplanarea conflictului Italo-român

București. — Conflictul italo-român în scurt timp va fi aplanat.

Guvernul italian a comunicat ambasadorului român Lahovary că guvernul român a interpretat greșit nota italiană din urmă. Regele Italiei însă dorește să dea în persoană satisfacție pe-rechei suveranilor noștri și să-i invite la Roma prin ducele de Genova. În felul acesta cercu-rile diplomatice speră că conflictul se aplanează în mod direct.

Luni sosește în Capitală baronul Aloisi cu noile instrucții din partea d-lui Mussolini, iar

din partea regelui Italiei generalul Baderi va face o vizită la regele Ferdinand.

Conferința ruso-română dela Viena

După ziarul „Universal”, delegația noastră la conferință a primit instrucții severe referitoare la chestia basarabeană. În caz când rușii vor aduce în discuție această chestiune, delegația română va citi o declarație, în care se va spune că România n'a anexat Basarabia, ci această provincie s'a unit cu țara noastră, ca pământ românesc străvechiu, prin autodeterminarea populației sale. Dorința sinceră a României este ca să rezolve toate chestiunile pendinte, dar atitudinea Rusiei eșuează această dorință.

Textul declarației a fost redactat la București.

SLĂNINĂ ȘI UNTURĂ

PENTRU FABRICI ȘI INTREPRINDERI INDUSTRIALE ȘI MINIERE SE PUTE CUMPARA CU PREȚUL CEL MAI AVANTAJIOS, ATĂT ÎN CANTITĂȚI MICI, CĂT ȘI CU VAGONUL COMPLECT LA COOPERATIVA MĂCELĂRIILOR DIN ORADEA-MARE, Str. Lic. Real 2. Telefon 9-30

Fondat 1919

Oficiul „Modern”
birou de expedițiuni,

vămuri, transitori, import și export

Oradea-Mare și Episcopia-Bihorului

C. & M. BOGDAN
Parcul Traian No. 1
Telefon: 888

Uzina de apaduct și canalizare :: a orașului Oradea-Mare. ::

Anunț

Se anunță publicul orașului, că în ziua de Luni 24 Martie a. c., între orele 1^{1/2}—5^{1/2} p. m., servirea apei va stagna la noua uzină de apă, din cauza translocării instalațiunilor electrice. În timpul indicat nu va fi apă la locurile orașului situate la o înălțime mai mare. Rugăm deci publicul orașului să se prevadă la timp cu apă necesară.

Oradea-Mare, la 22 Martie 1924.

Iosif Kőszeghy
director executiv.